

Sygn. akt *XVII AmC 1661/16*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący –	<i>SSO Maria Witkowska</i>
Protokolant –	sekretarz sądowy Aneta Gąsińska

po rozpoznaniu 22 czerwca 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa *T. A.*

sprawy z powództwa *J. R.*

sprawy z powództwa *M. H.*

sprawy z powództwa *M. C.*

sprawy z powództwa *J. M. (1)*

sprawy z powództwa *J. M. (2)*

sprawy z powództwa *W. M.*

sprawy z powództwa *J. W.*

sprawy z powództwa *Stowarzyszenia Ochrony (...) w Ł.*

sprawy z powództwa *D. P.*

sprawy z powództwa *E. H.*

przeciwko *(...) Sp. z o.o. w P.*

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

1. umarza postępowanie z powództwa *J. R.*,

2. uznaje za niedozwolone i zakazuje (...) Sp. z o.o. w P. wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści:

„Spółka zastrzega sobie możliwość jednostronnej zmiany regulaminu sklepu w każdym czasie i bez podania przyczyny, informując o tym Klientów poprzez umieszczenie stosownego komunikatu w Sklepie.”,

3. zasądza od (...) Sp. z o.o. w P. na rzecz T. A., M. H., M. C., J. M. (1), J. M. (2), W. M., J. W., Stowarzyszenia Ochrony (...) w Ł., D. P., E. H. kwoty po 24 zł (dwadzieścia cztery złote) tytułem kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję,

4. nakazuje pobrać od (...) Sp. z o.o. w P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 720 (siedemset dwadzieścia) złotych z tytułu opłaty sądowej od pozwu i zażalenia, od uiszczenia których powodowie byli zwolnieni z mocy prawa,

5. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) Sp. z o.o. w P..

SSO Maria Witkowska

Sygn. akt XVII AmC 1661/16

UZASADNIENIE

Pozwami złożonymi 14 i 16 sierpnia 2013 r., od 19 do 23 sierpnia 2013 r. oraz od 26 do 30 sierpnia 2013 r. T. A., J. R., M. H., M. C., J. M. (1), J. M. (2), W. M., J. W., Stowarzyszenie Ochrony (...) w Ł., D. P., A. M., E. H. wnieśli o uznanie za niedozwolone postanowienia wzorca umownego Regulaminu stosowanego przez (...) Sp. z o.o. w P. o treści: „Spółka zastrzega sobie możliwość jednostronnej zmiany regulaminu sklepu w każdym czasie i bez podania przyczyny, informując o tym Klientów poprzez umieszczenie stosownego komunikatu w Sklepie.”

Powodowie wnieśli ponadto o orzeczenie zakazu stosowania ww. klauzuli; przeprowadzenie dowodów z wypisu ewidencji działalności gospodarczej pozwanego na okoliczność prowadzenia przez niego działalności gospodarczej oraz załączonego wydruku wzorca umowy, jakim się posługuje na okoliczność stosowania w relacjach z konsumentami klauzuli abuzywnej; zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Swoje roszczenie powodowie oparli na fakcie, że pozwany korzysta z wzorca umowy Regulaminu sklepu internetowego www(...) zawierającego w pkt VII.4 kwestionowane postanowienie, na dowód czego załączyli do pozwów zrzut z ekranu z danym postanowieniem, jak podali według stanu na dzień 16 kwietnia 2013 r.

Powodowie podnieśli, że zakwestionowane postanowienie jest niedozwolone stosownie do treści art. 385³ k.c. Natomiast rejestr postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone zawiera korespondującą klauzulę pod pozycją 3042 w brzmieniu zbliżonym.

Pozwany - (...) Sp. z o.o. w P. złożył odpowiedzi na pozwy, w których wniósł o umorzenie postępowania w sprawie na podstawie art. 355 k.p.c. z racji tego, że Spółka zaniechała stosowania zakwestionowanego postanowienia, które zresztą już wcześniej znalazło odzwierciedlenie w rejestrze klauzul niedozwolonych. Toteż według pozwanego prowadzenie postępowania w sprawie jest nieracjonalne a wydanie wyroku zbędne w związku ze zrealizowaniem celu postępowania dotyczącego abstrakcyjnej kontroli wzorca umowy, który zdaniem pozwanego sprowadza się do eliminacji posługiwania się przez pozwanego niedozwolonym postanowieniem i wykreowaniu okoliczności pozwalających na przymuszenie przedsiębiorcy do zaprzestania stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na stosowaniu niedozwolonych postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKIK. Przy czym, jak podał pozwany, pierwszy z tych celów realizuje się w bezspornym uznaniu braku posługiwania się przez niego w dacie wniesienia odpowiedzi na pozew kwestionowaną klauzulą, natomiast drugi cel w istnieniu tożsamyh wpisów w rejestrze co umożliwia wszczęcie przez Prezesa UOKIK postępowania regulowanego przepisami art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 oraz art. 26 i art. 27 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów zmierzającego do przymuszenia przedsiębiorcy do stosowania uczciwych praktyk rynkowych.

Jednocześnie pozwany podniósł, że art. 479⁴⁰ k.p.c. nie stanowi przeszkody do umorzenia postępowania, gdyż nie jest normą szczególną w stosunku do art. 355 k.p.c. Tak więc pozwany wskazał, że z uwagi na ratio legis regulacji z art.

479⁴⁰ k.p.c. przepis ten znajduje zastosowanie w sytuacji, gdy istnieje uzasadnione przypuszczenie, że przedsiębiorca będzie chciał uniknąć kontroli abuzywności stosowanych przez niego postanowień wzorców umów, w szczególności nie mających normatywnego odzwierciedlenia w treści rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK w związku z czym usunie w trakcie postępowania sądowego lub niedługo przed jego wszczęciem sporny zapis ze stosowanych wzorców umów.

Ponadto pozwany wywiódł, iż skoro w myśl art. 479⁴³ k.p.c. wyrok prawomocny uznający postanowienie wzorca umowy za niedozwolone i zakazujący jego wykorzystywania ma skutki wobec osób trzecich od chwili wpisania tego postanowienia do rejestru, to powaga rzeczy osądzonej wynikająca z rozszerzonej mocy wiążącej obejmuje również po stronie pozwanej innych przedsiębiorców, którzy posługują się wzorcem umowy zawierającym postanowienie wpisane do rejestru. Jeśli zatem powód domaga się uznania za niedozwolone postanowienia wzorca umowy o treści tożsamej z postanowieniem już uznanym za niedozwolone, zdaniem pozwanego zachodzi niedopuszczalność prowadzenia procesu w niniejszej sprawie.

Biorąc pod uwagę powyższe pozwany stwierdził, że istnieje przeszkoda uniemożliwiająca merytoryczne rozpoznanie niniejszej sprawy.

Postanowieniem z dnia 13 marca 2014 r. Sąd odrzucił pozwy powodów, stwierdzając niedopuszczalność prowadzenia procesu na mocy art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 479⁴³ k.p.c.

Powodowie zaskarżyli przedmiotowe postanowienie zażaleniem, w którym wnieśli o uchylenie postanowienia w przedmiocie odrzuceniu pozwoń oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2016 r. o sygn. VI ACz 3156/14 Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił zaskarżone postanowienie, umorzył postępowanie wywołane pozwem A. M., pozostawiając Sądowi Okręgowemu w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego wywołanego zażaleniem T. A., J. R., M. H., M. C., J. M. (1), J. M. (2), W. M., J. W., Stowarzyszenia Ochrony (...) w Ł., D. P., E. H.. Sąd Apelacyjny, mając na uwadze wykładnię dokonaną przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20 listopada 2015 r. o sygn. III CZP 17/15 stwierdził, że w niniejszej sprawie nie zachodziła podstawa do odrzucenia pozwu.

Wobec powyższego sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W piśmie z dnia 16 lutego 2017 r., w imieniu pozwanego zawiadomił o swoim wstąpieniu do sprawy pełnomocnik pozwanego.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany – (...) Sp. z o.o. w P. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży produktów na odległość w ramach sklepu internetowego działającego pod adresem www(...).

Pozwany posługiwał się w obrocie z konsumentami wzorcem umownym – Regulaminem (k. 4), który zawierał zakwestionowane przez powodów postanowienie o następującej treści: „**Spółka zastrzega sobie możliwość jednostronnej zmiany regulaminu sklepu w każdym czasie i bez podania przyczyny, informując o tym Klientów poprzez umieszczenie stosownego komunikatu w Sklepie.**” (pkt VII.4 Regulaminu).

Pozwany twierdząc, że zaniechał stosowania spornego postanowienia pośrednio przyznał, że stosował przedmiotowe postanowienie, w związku z czym fakt ten, w oparciu o art. 229 k.p.c., nie wymagał przeprowadzenia dowodu. Natomiast wobec tego, że pozwany nie podnosił, aby wykorzystywał Regulamin wraz ze spornym postanowieniem dalej niż sześć miesięcy przed wytoczeniem powództw, Sąd przyjął, że od czasu zaprzestania jego stosowania przez pozwanego do wystąpienia z żądaniem uznania wzorca umowy za niedozwolone nie minęło sześć miesięcy. Fakt ten

Sąd wyprowadził także z powołanej przez stronę pozwaną w odpowiedzi na pozew okoliczności, że przed wytoczeniem powództwa pozwany nie został przez powoda poinformowany o zauważonych nieprawidłowościach, co potencjalnie spowodowałoby szybszą zmianę nieprawidłowego regulaminu, co wskazuje, że zmiana ta i zaprzestanie stosowania zakwestionowanej klauzuli nastąpiła dopiero po wniesieniu powództwa (art. 231 k.p.c).

Wobec niezakwestionowania treści dołączonego do pozwu wzorca umownego, ani niezgodności zaskarżonego klauzuli z treścią postanowienia zawartego w Regulaminie należało uznać zatem na podstawie art. 230 k.p.c. za przyznane, iż przedmiotowy wzorec był stosowany przez pozwanego.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Na wstępie wskazać należało, że z uwagi na śmierć jednego z powodów – J. R. postępowanie toczące się w sprawie z jego powództwa wymagało umorzenia. Z faktów znanych Sądowi Okręgowemu z urzędu, wynika, że J. R. zmarł w dniu 14 kwietnia 2015 r., a więc po wniesieniu pozwu w przedmiotowej sprawie, co potwierdza załączone do akt zaświadczenie z systemu (...) (k. 89- 90). Zważywszy na charakter postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, dochodzone pozwem wniesionym przez J. R. roszczenie majątkowe nie przechodzi na spadkobierców (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 maja 2010 r. o sygn. akt I CZ 121/09 (LEX nr 627199)). Bezsukcesyjna utrata zdolności sądowej powoda skutkuje w tym wypadku niemożnością wyrokowania i koniecznością umorzenia postępowania w zakresie dotyczącym powództwa J. R.. Tego rodzaju sytuacja procesowa, określana także jako trwały następczy brak strony powodowej uniemożliwia dalsze postępowanie w sprawie w stosunku do roszczeń powoda w sposób nieodwracalny, toteż Sąd umorzył postępowanie z powództwa J. R. na mocy art. 355 k.p.c.

Powództwa pozostałych powodów zasługiwały natomiast na uwzględnienie.

Sąd wbrew przekonaniu pozwanego nie znalazł podstaw do umorzenia postępowania. W szczególności, zdaniem Sądu, przesłanki umorzenia postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone nie stanowi ani okoliczność zaniechania przez Przedsiębiorcę stosowania zaskarżonego postanowienia, ani fakt tożsamości tego postanowienia z uprzednio wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone na skutek wyroku wydanego w stosunku do innego przedsiębiorcy.

Przyjmując, że pozwany zaniechał stosowania zaskarżonego postanowienia w dacie wniesienia odpowiedzi na pozew, gdyż jak wynika z treści tego pisma procesowego pozwany nie posługiwał się wówczas kwestionowaną klauzulą, a nadto powołał się w nim na art. 479⁴⁰ k.p.c., który stanowi, że zaniechanie przez pozwanego, po wytoczeniu powództwa, stosowania zaskarżonego postanowienia wzorca umownego nie ma wpływu na bieg postępowania, Sąd zgodnie z cytowanym przepisem stwierdził, że zaprzestanie używania postanowienia objętego pozwem w trakcie postępowania sądowego nie prowadzi do umorzenia postępowania, bowiem fakt ten jest irrelevantny w kontekście prowadzonego postępowania i nie oddziałuje na decyzję procesową Sądu. Odnosząc się natomiast do podnoszonego przez pozwanego ratio legis ww. przepisu polegającego na nieuniknięciu przez przedsiębiorcę kontroli zakwestionowanego postanowienia, które zostało wycofane z obrotu na potrzeby danego postępowania sądowego, Sąd zważył, iż właśnie wskazane ratio legis przemawia za rozstrzygnięciem merytorycznym sprawy. W przypadku bowiem braku przyjęcia tego typu rozwiązania, przedsiębiorcy eliminujący doraźnie zakwestionowane postanowienia wykluczaliby sądową kontrolę ich wzorców umownych, co prowadziłoby do iluzoryczności ochrony konsumentów.

Ponadto należało mieć na względzie, iż podmioty domagające się orzeczenia w przedmiocie abuzywności postanowienia wzorca umowy stosowanego przez pozwanego mają prawo do uzyskania tego orzeczenia zakazującego pozwanemu w ogóle używania danego postanowienia wzorca, nawet jeśli postanowienie tej samej treści normatywnej zostało wpisane do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK, chociaż na skutek wyroku wydanego przeciwko innemu przedsiębiorcy. Jak twierdzi, bowiem Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do uchwały Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Cywilna

z dnia 20 listopada 2015 r. o sygn. III CZP 17/15 (Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna rok 2016, Nr 4, poz. 40, str. 1) m.in. w świetle art. 7 ust. 3 dyrektywy 93/13 kontrola abstrakcyjna oznacza kontrolę dokonywaną w oderwaniu od konkretnych stosunków umownych i okoliczności ich powstania, nie zaś kontrolę umożliwiającą prewencyjne eliminowanie stosowania określonego postanowienia z gospodarki w ogóle lub danego jej sektora, czyli w oderwaniu od jego stosowania (zalecania) przez poszczególnych przedsiębiorców. Z drugiej strony, jak wynika z treści uzasadnienia tej uchwały, winno być respektowane prawo do Sądu i wysłuchania w trakcie nowego postępowania innego przedsiębiorcy stosującego tożsame postanowienie jak niedozwolone wpisane do rejestru. Powyższe przemawia za potrzebą merytorycznego rozstrzygnięcia, tym bardziej, że zgodnie z tezą Sądu Najwyższego, iż „prawomocność materialna wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone - także po wpisaniu tego postanowienia do rejestru (art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.) - nie wyłącza powództwa o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę niebędącego pozwanym w sprawie, w której wydano ten wyrok (art. 365 i 366 k.p.c. w związku z art. 479⁴³ k.p.c.)”, wbrew przekonaniu pozwanego nie może być mowy o niedopuszczalności prowadzenia procesu w niniejszej sprawie.

Przechodząc do meritum Sąd zważył, że w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Sąd dokonuje abstrakcyjnej oceny wzorca celem ustalenia, czy zawarte w nim klauzule mają charakter niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ k.c. Przy czym kontrola abstrakcyjna polega na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy. W przypadku kontroli abstrakcyjnej ocenie podlega treść danego postanowienia wzorca, a nie sposób jego wykorzystania, ponieważ w przypadku kontroli abstrakcyjnej nie bada się umowy, a jedynie wzorzec. Sąd nie analizuje zatem w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy przedsiębiorcą a potencjalnym konsumentem.

Z kolei niedozwolone postanowienia umowne określają przepisy art. 385¹ – 385³ k.c., mające na celu ochronę konsumenta przed niekorzystnymi postanowieniami umowy łączącej go z profesjonalistą.

W myśl art. 385¹ § 1 k.c., za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Z przytoczonego sformułowania wynika zatem, że możliwość uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania zależna jest od spełnienia następujących przesłanek:

- 1) postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, a więc nie podlegało negocjacom;
- 2) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami;
- 3) ukształtowane we wskazany sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta;
- 4) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Powyższe przesłanki muszą zostać spełnione łącznie, natomiast brak pierwszej lub czwartej skutkuje tym, że Sąd nie dokonuje oceny danego postanowienia pod kątem abuzywności.

Analizując zakwestionowane przez powódów postanowienie w oparciu o w/w kryteria, nie budzi wątpliwości Sądu, że konsumenci nie mieli wpływu na jego treść. Regulamin sklepu został ustanowiony samodzielnie przez Przedsiębiorcę, a zatem należało uznać, że postanowienie stanowiące jego część nie było z konsumentami uzgadniane indywidualnie.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy także, zdaniem Sądu, głównych świadczeń umownych, którymi po stronie Przedsiębiorcy jest przeniesienie własności rzeczy i jej wydanie, a ze strony kupującego jej odebranie i zapłata za tą rzecz.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem jedynie kwestia, czy zakwestionowane przez powodów postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu wejść w grę także inne aspekty: zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp. Naruszenie interesów konsumenta wynikające z niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Pojęcie „dobrych obyczajów” (w szczególności w stosunkach umownych między profesjonalistą a konsumentem) zdefiniowała judykatura - w orzeczeniu SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, IC Biul. SN 2006, nr 2, s. 86 wskazano, iż za „sprzeczne z dobrymi obyczajami” należy uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta w określonym stosunku umownym.

Częstokroć konieczne jest również ustalenie, jak wyglądałyby prawa i obowiązki konsumenta w sytuacji braku analizowanej klauzuli (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2007 roku, sygn. akt III SK 21/06 oraz z dnia 11 października 2007 roku, sygn. akt III SK 9/07). Jeżeli przepisy ogólne stawiają konsumenta w lepszej sytuacji niż postanowienia proponowanej umowy, to w zasadzie postanowienia te należy uznać za niedozwolone. Odstępstwo od tej zasady możliwe jest tylko, o ile zmiana jest uzasadniona specyfiką wzajemnych świadczeń lub jest kompensowana innymi postanowieniami wzorca.

W świetle powyższego Sąd uznał, że kwestionowana przez powodów klauzula o treści **„Spółka zastrzega sobie możliwość jednostronnej zmiany regulaminu sklepu w każdym czasie i bez podania przyczyny, informując o tym Klientów poprzez umieszczenie stosownego komunikatu w Sklepie.”** stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Analizując przedmiotową klauzulę przede wszystkim należy stwierdzić, iż konsument każdorazowo przed dokonaniem zakupu w sklepie powinien zapoznać się z Regulaminem sklepu i zaakceptować warunki sprzedaży, jakie proponuje sprzedawca (jeśli są zgodne z prawem). Konsument dokonując zakupu obejmuje swoim oświadczeniem woli bieżący Regulamin sklepu regulujący warunki umowy kupna- sprzedaży, stąd też powinny go obowiązywać wyłącznie warunki aktualne na chwilę zawarcia umowy. Nawet jeśli Regulamin został zmieniony, konsument zawiązując umowę kupna - sprzedaży zatwierdza Regulamin obowiązujący w danej chwili.

Wątpliwości mogą natomiast powstać w świetle zakwestionowanego postanowienia, jeśli po dokonaniu zamówienia towaru Regulamin zostanie zmieniony przez Spółkę, która została uprawniona do wprowadzenia w nim zmian w każdej chwili. Nieograniczenie bowiem przez Spółkę kręgu podmiotów, do których zmieniony Regulamin miałby zastosowanie niesie obawę, że zmiana może dotyczyć i objąć wszystkich konsumentów. W razie zatem arbitralnego stanowiska Przedsiębiorcy konsument może na podstawie zakwestionowanego postanowienia zostać postawiony przed faktem godzącym w jego interesy - narzucenia mu nowych postanowień, również takich, które w ocenie konsumenta będą dla niego niekorzystne, mimo, że zgodził się na inne warunki w trakcie zawierania umowy.

Zaskarżone postanowienie budzi więc zastrzeżenia ze względu na nadanie nim Przedsiębiorcy uprawnienia do jednostronnego decydowania o warunkach umowy, a przy tym zwłaszcza możliwości dyktowania przez Przedsiębiorcę zmienionych warunków Regulaminu konsumentowi, który zawarł umowę kupna – sprzedaży w momencie obowiązywania odmiennych warunków. Ich realizacja stanowiłaby natomiast poważne nadużycie ze względu na

związanie stron umowy treścią wzorca objętego zgodą konsumenta. Przytoczone postanowienie zagraża zatem interesowi konsumenta, który zawarł już umowę, ponieważ istnieje obawa, że warunki umowy ulegną zmianie po dokonaniu zakupu przez konsumenta.

Niezależnie od powyższego należy stwierdzić, że klient pozwanego swoją ewentualną zgodą może objąć co najwyżej Regulamin doręczony mu przez Przedsiębiorcę i ten Regulamin miałby go wiązać. Jak wynika bowiem z treści art. 384 § 1 i 4 k.c., ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, regulamin wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy, jeżeli jednak jedna ze stron posługuje się wzorcem umowy w postaci elektronicznej, powinna udostępnić go drugiej stronie przed zawarciem umowy w taki sposób, aby mogła ona wzorzec ten przechowywać i odtwarzać w zwykłym toku czynności. Elektroniczny sposób udostępnienia wzorca umowy powinien spełniać przede wszystkim przesłanki realnej możliwości łatwego zapoznania się z nim. Natomiast z uwagi na specyfikę informacji elektronicznej, musi umożliwiać przechowywanie go i wielokrotne odtwarzanie. W odniesieniu do konsumentów, gwarancji określonych w art. 384 § 4 k.c. nie daje natomiast udostępnienie wzorca umownego na stronie www, gdyż wzorzec powinien być przesłany drugiej stronie (konsumentowi) lub zapisany na odpowiednich nośnikach danych elektronicznych.

W oparciu o tak skonstruowany zapis wzorca konsument może być więc zaskakiwany zmianą umowy bez ważnej przyczyny, wprowadzony w błąd, że zmiany te wiążą go, obciążony uciążliwością dokonywania na bieżąco ustaleń czy przypadkiem udostępniony na stronie internetowej pozwanego Regulamin nie odbiega już treścią od znanego mu Regulaminu. Wobec tego, w ocenie Sądu, zapis ten należy uznać za godzący w dobre obyczaje takie jak np. rzetelne traktowanie konsumenta, szacunek, zaufanie stron, a przy tym rażąco naruszający interesy konsumenta poprzez narzucenie konsumentowi nowych postanowień, na które nie wyraził zgody, a które dodatkowo mogą być dla niego niekorzystne także z ekonomicznego punktu widzenia.

Z tych względów Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że zakwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwanego w obrocie z konsumentami stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i zakazał jego wykorzystywania na podstawie art. 479⁴² k.p.c.

Sąd zasądził od strony przegrywającej tj. (...) Sp. z o.o. w P. koszty zastępstwa procesowego należne z tytułu wynagrodzenia pełnomocnika strony przeciwnej za każdą z przegranych - podlegających rozpoznaniu w niniejszym postępowaniu - dziesięciu spraw w wysokości: 1/10 stawki wskazanej w § 14 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.) określonej na 120 zł za prowadzenie sprawy o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przed Sądem Okręgowym w Warszawie – Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz 1/10 stawki określonej w § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.) na kwotę nie mniej niż 120 zł, co dało kwotę po 24 zł dla każdego z powodów, ogólnie równą 240 zł, czyli sumie jednej pełnej stawki za I i II instancję.

Podkreślenia wymaga, że przeciwko pozwanemu wystąpiło dziesięciu powodów z żądaniem uznania za niedozwoloną identycznej klauzuli umownej unormowanej w jednym wzorcu umownym stosowanym przez pozwanego. Wyrokiem z dnia 22 czerwca 2017 r. Sąd orzekł więc co do dziesięciu tożsamyh roszczeń. W ocenie Sądu, mając na względzie rozszerzoną prawomocność wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postawienia wzorca umowy za niedozwolone (art. 479⁴³ k.p.c.), zbędnym było wytaczanie wielu identycznych powództw przez wszystkich powodów, skoro wskazana rozszerzona prawomocność powoduje skutek dla wszystkich podmiotów, które zawarłyby z pozwanym przedsiębiorcą umowę w oparciu o tożsamy wzorzec umowy. Profesjonalny pełnomocnik, reprezentujący w tym przypadku wszystkich powodów, powinien wyjaśnić im przedmiotową kwestię, aby nie narażać swych mandantów na prowadzenie zbędnych czynności procesowych, skoro zamierzony skutek osiągnęliby bez konieczności wytaczania powództwa przez każdego z nich. Skutkiem istnienia prawomocności rozszerzonej wyroków uwzględniających powództwo, strona powodowa uzyskałaby bowiem zaspokojenie swych roszczeń bez potrzeby wytaczania kolejnych powództw. Znamienne jest przy tym, że osoby będące powodami łączy niewątpliwie więź, gdyż ci sami powodowie

w różnych kombinacjach personalnych wytaczają tysiące pozwów przeciwko tym samym przedsiębiorcom, co znane jest Sądowi z urzędu. Zdaniem Sądu ta więź także uzasadnia twierdzenie, że powodowie musieli mieć wzajemną wiedzę o wytaczaniu takich samych powództw przeciwko określonym podmiotom, chociażby o tych, które zostały wytoczone wcześniej, a zatem wiedzieli też, że wytoczenie przez nich powództw nie jest niezbędne dla uzyskania skutku w postaci niewiązania ich przez postanowienia wzorców, co do których inne osoby uzyskały orzeczenie ustalające abuzywność klauzuli. Wiedzę tę musieli posiadać także z tej przyczyny, że korzystali z fachowej, profesjonalnej obsługi prawnej, gdyż w sprawach byli reprezentowani przez pełnomocnika, a fakt, że był to ten sam pełnomocnik tylko potwierdza istnienie ich wzajemnej wiedzy o pozwach innych osób w tej samej sprawie. Warto także podkreślić, że nakład pracy pełnomocnika reprezentującego wszystkich powodów w połączonych sprawach nie był zwiększony z tego powodu, że reprezentował on wielu powodów, gdyż pozwy we wszystkich połączonych sprawach były identyczne, a różniła je jedynie osoba powoda. Kolejne pozwy stanowiły więc wyłącznie powielenie stworzonego dla jednego powoda wzorca pozwu, co wskazuje na minimalny jedynie nakład pracy pełnomocnika. O nikłym nakładzie pracy pełnomocnika powodów świadczy również i to, że nie stawiał się rozprawie. Dodatkowo wskazać trzeba, że stopień skomplikowania spraw był nieznaczny, pełnomocnik nie przyczynił się więc do ich wyjaśnienia, co także uzasadniało powyższe rozstrzygnięcie. Dlatego, w ocenie Sądu, wynagrodzenie w wysokości 240 zł dla wszystkich spraw łącznie odzwierciedla nakład jego pracy. Zdaniem Sądu działanie polegające na wytoczeniu wielu powództw w oparciu o ten sam Regulamin sklepu internetowego, nie miało na celu tylko ochronę interesów konsumentów, ale także uzyskanie korzyści materialnej. Do zwiększenia tej korzyści miało właśnie przyczynić się rozdzielenie roszczeń na jak największą liczbę pozwów.

Sąd miał także na względzie, że działania strony powodowej są sprzeczne z szeroko pojętym interesem wymiaru sprawiedliwości, prowadzą bowiem do sztucznego zawyżania społecznych kosztów wymiaru sprawiedliwości. W sytuacji bezzasadnego mnożenia liczby pozwów pozwany ponosi bowiem wielokrotność kosztów związanych z publikacją wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Publikację prawomocnego wyroku na koszt pozwanego zarządza się na podstawie art. 479⁴⁴ k.p.c. Koszt publikacji należy do kosztów procesu, a obowiązek publikacji jest konsekwencją wydania wyroku uznającego dane postanowienie wzorca umowy za niedozwolone. Poniesienie kosztów publikacji przez stronę przegrywającą pozostaje poza przebiegiem procesu, w tym okoliczności które go wywołały. Wpis niedozwolonego zapisu do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK ma stanowić źródło wiedzy dla innych przedsiębiorców.

Należy zaznaczyć, że powyżej przedstawione argumenty przemawiają również za obciążeniem pozwanego na rzecz Skarbu Państwa jedną opłatą od pozwu w wysokości 600 zł określonej w art. 26 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 623 ze zm.) i stosownie jedną opłatą od zażalenia w wysokości 120 zł określonej w art. 19 ust. 3 pkt 2 tej ustawy wobec tego, że powodowie nie mieli obowiązku ich uiszczenia z uwagi na ustawowe zwolnienie od kosztów na zasadzie art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Wszystkie powództwa są przecież identyczne, dlatego ten sam skutek byłby osiągnięty poprzez wytoczenie jednego powództwa, wniesienie jednego pozwu.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że w przedmiocie rozstrzygnięcia o kosztach winien znaleźć zastosowanie przepis art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”. Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania omawianego przepisu można zaliczyć również przebieg procesu, w szczególności w sytuacji, gdy wygrywający spór prowadzi proces w sposób niełojalny, dążąc do przewlekłości postępowania i zwiększenia jego kosztów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 r. sygn. II CZ 210/73). Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że wszystkie wskazane wyżej okoliczności sprawy, dotyczące przedmiotu i sposobu prowadzenia postępowania przez stronę powodową uzasadniają zastosowanie art. 102 k.p.c.

Okoliczności niniejszej sprawy jednoznacznie wskazują, że strona powodowa czyni ze swojego prawa do żądania zwrotu kosztów zastępstwa procesowego użytek niezgodny z celem przepisu art. 98 k.p.c., który ma zapewnić zwrot

kosztów realnie poniesionych przez stronę do celowego dochodzenia swoich praw. Sąd uznał, że zachodzą w sprawie szczególne okoliczności, które dają podstawę do odstąpienia od ogólnej reguły rozliczania kosztów postępowania, a w konsekwencji zasadnym było nieobciążanie strony pozwanej wielokrotnością kosztów odpowiadającą liczbie wytoczonych przez powodów powództw.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w przedmiocie możliwości zastosowania w niniejszej sprawie art. 102 k.p.c. w zakresie zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego podzielił w pełni stanowisko Sądu Apelacyjnego wyrażone w postanowieniu z dnia 05 grudnia 2012 r. o sygn. VI ACz 2223/12, który wskazał, że nie do pogodzenia z zasadą słuszności byłoby obciążenie pozwanego wielokrotnością kosztów zastępstwa procesowego powoda w sytuacji, w której nakład pracy pełnomocnika powoda był niewielki i sprowadzał się do napisania krótkich, podobnych w swej treści pozwów, do których dołączono te same dokumenty, a wszystkie zakwestionowane przez powoda klauzule znajdowały się w jednym wzorcu umownym, w związku z czym nie istniało racjonalne uzasadnienie, które dawałoby podstawy do wnoszenia kilku pozwów. Sąd Apelacyjny wywiódł, iż Sąd I instancji orzekający w takim przypadku na podstawie art. 102 k.p.c. nie narusza art. 219 k.p.c. mając świadomość, iż połączenie spraw do jednoczesnego rozpoznania nie oznacza powstania jednej nowej sprawy.

Wobec powyższego Sąd orzekł o kosztach zastępstwa procesowego na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z § 14 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.) i § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.); o kosztach opłaty od pozwu i zażalenia i obowiązku ich poniesienia na rzecz Skarbu Państwa na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 26 ust. 1 pkt 6 i art. 19 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 623 ze zm.). Publikację prawomocnego wyroku na koszt pozwanego zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ k.p.c.

SSO Maria Witkowska